

Az élet prédikációja

Időpont: Szentháromság ünnepe utáni 23. vasárnap – 1954. november 21.

Alapige: Tit 3,1–8

„Emléktessed őket, hogy a fejedelemségeknek és hatalmasságoknak engedelmeskedjenek, hódoljanak, minden jó cselekedetre készek legyenek, senkit ne szidalmazzanak, ne veszekedjenek, gyöngédek legyenek, teljes szelídséget tanusítván minden ember iránt. Mert régenten mi is esztelenek, engedetlenek, tévelygők, különböző kívánságoknak és gyönyöröknek szolgálói, gonoszságban és irígységben élők, gyűlölségesek, egymást gyűlölők valánk. De mikor a mi megtartó Istenünknek jóvolta és az emberekhez való szeretete megjelent, nem az igazságnak cselekedeteiből, a melyeket mi cselekedtünk, hanem az ő irgalmasságából tartott meg minket az újjászületésnek fürdője és a Szent Lélek megújítása által, melyet kitöltött reánk bősséggel a mi megtartó Jézus Krisztusunk által; hogy az ő kegyelméből megigazulván, örökösök legyünk az örök élet reménysége szerint. Igaz ez a beszéd, és akarom, hogy ezeket erősítsed, hogy igyekezzenek jó cselekedetekkel előljárni azok, a kik Istenben hívökké lettek. Ezek jók és hasznosak az embereknek...”

Emlékezni ott szokott az ember, ahol határához ér az életében, emlékeztetésre pedig ott van szükségünk, ahol valami jól ismert, de a mindennapi életben elfelejtett igazságról, feladatról van szó. Ezen a vasárnapon egyházunk népe emlékezik, hiszen az egyházi esztendő határákövéhez ért. A mai vasárnap az egyházi esztendő utolsó vasárnapja. Jövő vasárnap már új egyházi esztendő köszönt reánk advent első vasárnapjával. Az ige pedig ezzel a szóval kezdődik: *„Emléktessed őket!”* Pál apostol arra szólítja fel Titust s vele az egyház minden szolgáját, hogy emlékeztesse valamire az egyház népét. Mire emlékezik ma az egyház népe, s mire akarja őt emlékeztetni az ige? Az egyház népe arra emlékezik, hogy mennyit prédikáltak nekünk ebben a múltó egyházi esztendőben, az ige pedig arra akar emlékeztetni, hogy nemcsak nekünk prédikáltak, hanem mi is prédikáltunk másoknak. Nemcsak igehallgatók, hanem igehirdetők is voltunk. Mi hallgattuk a beszéd prédikációját, és hirdettük az élet prédikációját. Bizony ez olyan igazság és feladat, amelyről sokszor elfelejtkezünk a mindennapi életben, s amelyre jó, ha az ige emlékeztet bennünket!

Minden élet prédikál. Önmagát propagálja. Az önző ember körül szinte észrevétlenül kialakul az üzleti légkör. Az emberek döntő szempontja a haszon lesz, s önzetlen szolgálathoz nehezen lehet rávenni őket. A közönyös ember lehúti maga körül a levegőt. Lassan a környezete is csak máról holnapra él, és kihál belőle minden magasabb rendű érdeklődés. A veszekedő ember körül megidegesednek az emberek, feszültséggel terhes lesz a levegő, melyből minden pillanatban kitörhet az égiháború. A keresztyén ember élete is prédikál. Vagy önmagát propagálja, s Krisztushoz édesgeti a környezetét, vagy elrettentő példájával taszítja őket tőle. Ez a világ leghatalmasabb prédikációja. Szüntelenül folyik, és azokhoz szól, akikhez az ige vagy egyáltalában nem, vagy csak nagyon ritkán jut el. Erre akarja Pál emlékeztetni a krétai gyülekezetet, amikor a keresztyén embernek a nem keresztyén környezetéhez való viszonyáról ír.

1. *Miről prédikáljon a keresztyén élete?* Ez az első kérdés.

Törvénytiszteletről. Így hangzik az első felelet a kérdésre. Pál világosan látja, hogy a törvénytisztelet a törvényt képviselő előljárók tiszteletében kell, hogy jelentkezék, s ezért írja: *„...a fejedelemségeknek és hatalmasságoknak engedelmeskedjenek, hódoljanak, minden jó cselekedetre készek legyenek...”* Különös súlyt kap ez a felhívás, ha meggondoljuk, hogy ez a levél tulajdonképp a krétai gyülekezethez szól, mert Titus ennek volt a lelkipásztora. Kréta lakóinak életeleme a harc volt. A Krisztus előtti utolsó században igen keresett zsoldosok voltak. Sokan azonban közülük a saját szakállukra viseltek háborút. Tengeri kalózok lettek, s hajókat fosztogattak a tengeren. Tengeri kalózoknak vagy ivadékaiknak szól tehát a felhívás: Tartsátok tiszteletben a törvényt!

A rómaiak végre is megsokallták a krétai kalózok garázdálkodását, s két évig tartó véres harcokban Kr.e. 68–66-ban leigázták ezt a kalózfészket. Azóta Kréta római tartomány, a törvényt képviselő hatósága tehát idegen, leigázó ellenség. Pál mégis azt követeli, hogy Titus tanítsa a gyülekezetet ennek az idegen hatalomnak tiszteletben tartására, parancsainak való engedelmeskedésre, sőt – mi több – még a velük való együttműködésre is. Mégpedig nem akármilyen együttműködésre. Nem a fogcsikorgató rabszolga engedelmeskedésére, nem a hatalmunkon kívül álló tény józan mérlegelésére és következményeinek levonására, hanem készséges együttműködésre. Pál meg van arról győződve, hogy

minden hatalom ténykedésében van valami jó, s a keresztyén embernek, gyülekezetnek ezt a jót kell megkeresnie s ebben szolgálatkészen együttműködni vele. De csak a „jóban”. Ami azon felül van, arra már az áll, hogy Istennek kell inkább engedelmeskedni, mint embereknek, s ezen a ponton a keresztyén embernek keményen meg kell állnia. Keskeny út ez, melyen nem könnyű járni. Könnyen kijár érte mindenféle gyanúsítás. Az egyik oldalon túl lojálisnak tartják, a másik oldalon nem eléggé megbízhatónak, de ez az Isten útja.

Emberszeretetről prédikáljon a keresztyén ember élete! Így hangzik a második felelet a kérdésre. „...senkit ne szidalmazzanak, ne veszekedjenek, gyöngédek legyenek, teljes szelídséget tanusítván minden ember iránt” – így folytatja Pál az intést. A kalóz nép alaptermészete az erőszak és az önzés. Nem csoda tehát, hogy a krétaiak anyagi kérdésekben erőszakosak és kapzsiak, az emberekhez való viszonyban állhatatlanok és hazugok, a társadalmi életben munkakerülő és erkölcstelenek voltak. Pál is így jellemzi őket saját prófétájuk szavaival: „A krétaiak mindig hazugok, gonosz vadak, rest hasak.” (Tit 1,12) Egy ilyen világban kell képviselniük a krétai keresztyéneknek a békességet, gyöngédséget, szelídséget, szóval az emberszeretetet. Nem fognak-e így a farkasok közé keveredett bárány sorsára jutni? Lehet, de nem baj. Isten népének nemcsak a saját hasznára kell tudni keresztyénnek lenni, hanem a saját kárára is. Lehet, hogy ez az élet idegen hang ebben a világban, de mégis ez az a prédikáció, amelyre legjobban felfigyelnek a pogányok.

Az a tény, hogy az apostol emlékeztetni kívánja a krétaiakat a törvénytiszteletre és emberszeretetre, mutatja, hogy abban a kísértésben vannak, hogy hozzáidomulnak a környezetükhöz, alkalmazkodnak hozzájuk, vagyis nem ők misszionálják a világot, hanem a világ misszionálja őket. Mi is benne élünk ebben a kísértésben. Mi is rászorulunk erre a figyelmeztetésre.

2. Mire utaljon a keresztyén élet?

Ez az apostol másik nagy kérdése, mikor az élet prédikációjáról beszél. Minden életnek van ugyanis titka, s az élet erre a titokra mutat vissza, erre utal. Az élet titka pedig az, hogy miért más az egyik ember, mint a másik, miért olyan, amilyen. Miért gonosz a gonosz, és miért szent a szent? Miért bukik el az egyik a kísértésekben, és miért van ereje a másiknak ugyanabban szilárdan megállani? Ez a titok éppúgy izgatja az embert, mint a kisgyermeket a rugós játéka, melyet szétszed, mert tudni akarja, hogy mi mozgatja az autóját.

A keresztyén életnek is, ha igazán keresztyén, van ilyen titka, ilyen erőforrása, amire utal. Mi ez?

Az apostol mindenekelőtt arra mutat rá, hogy mi nem ez. A keresztyén ember nem a maga erejéből más, mint a környezete. „Mert régenten mi is esztelenek, engedetlenek, tévelygők, különböző kívánságoknak és gyönyöröknek szolgálói, gonoszságban és irígységben élők, gyűlölségesek, egymást gyűlölők valánk” – mondja az igében. A keresztyén ember tehát nem azért más, mert másnak született, mint a többi ember. Születésénél fogva ő is ugyanolyan gonosz, mint minden ember. A saját erejéből neki sem telik másra, mint bűnre, s ha nem történt volna vele az, ami történt, ma is ugyanazokban a fertőkekben fetrengene, mint a többi.

De hát mi az, ami történt vele, s ami ezt a nagy fordulatot jelentette életében? Pál így felel reá: részesült az újjászületés fürdőjében (5. v.). Egyszerűen kifejezve ez azt jelenti: meg van kereszelve. Mindenki láthatja, hogy a keresztsége óta más, mint amilyen azelőtt volt, a keresztségben történt tehát vele valami, ami megfordította az életét.

Az apostol arra is megfelel, hogy mi történt a keresztségben. Mindenekelőtt figyeljük meg, hogy az apostol szerint a keresztyén ember semmit sem cselekedett a keresztségben. Mindent Isten cselekedett. Az ő szerepe még annyi sem volt, hogy érdemessé tegye magát Isten cselekedetére. Ami történt, Isten megtartó kegyelme, jó volta, emberekhez való szeretete volt.

Azt is megmondja az apostol, hogy mit cselekedett Isten. Az ő kegyelméből megigazította az embert. Megbocsátotta tehát a bűneit. Nem azért, mert megbánta és megutálta, hanem Jézus Krisztusért, az ő szent Fiaért, ártatlan szenvedéséért és haláláért. Azután újjászülte őt a keresztség fürdőjében. A keresztség hullámsírába belefűlt az őember, és új ember jött onnan elő, hogy Isten jó tetszése szerint éljen igazságban, ártatlanságban és boldogságban mint Isten tulajdona. Hogy ez lehetséges legyen, Szentlelket ajándékozott neki. Luther rámutat ennek a szakasznak a magyarázatánál, hogy az apostol nem győzi eléggé magasztalni Isten ajándékát. Nem csak adatott a Szentlélek, hanem kitöltetett, sőt nem csak kitöltetett, hanem bőséggel töltetett ki. Az új embernek ez az új élete ajándék, de egyben feladat is. Örökség ez, mely reménység szerint a mienk; a valóság majd akkor következik be, mikor az örökösből birtokos lesz.

Mindez pedig nem csupán a keresztyének kiváltsága. A mi megtartó Istenünknek jó volta és az emberekhez való szeretete minden embernek megjelent. Mindenkiel megtörténhetik tehát az újjászületés, mindenkié lehet tehát ez az irigyelt más és új élet.

Ne akard a mai igének mondanivalóját meggyöngíteni azzal, hogy mindez a felnőtt keresztségre vonatkozhatik csupán! Ismétlem, ami történt, nem ember cselekedte, hanem Isten, aki ugyanezt a gyermekkel is megcselekedheti. Azonkívül pedig te, aki megkereszteltetted, most már nem csecsemő vagy, hanem felnőtt, hittel és öntudattal fogadhatod tehát azt, amit Isten veled a keresztségben megcselekedett. Vajon miért nem prédikál a mi megkeresztelésünk ténye? Bizonytal nem azért, mintha Isten velünk kevesebbet tett volna, hanem azért, mert mi nem élünk vele. Élj vele, hogy prédikáljon az életed Isten irgalmáról! Ámen.